Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 17ης Σεπτεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Κρατικές ενισχύσεις – Έννοια – Ναυάγιο του δεξαμενόπλοιου Erika – Καθεστώς ενισχύσεων υπέρ των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας και αλιείας – Απόφαση η οποία κηρύσσει το καθεστώς ενισχύσεων ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά και διατάσσει την επιστροφή των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν – Εκτίμηση του κύρους – Αυτεπάγγελτη εξέταση – Παραδεκτό – Μη άσκηση προσφυγής ακυρώσεως από την αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης – Ελάφρυνση των κοινωνικών εισφορών – Εισφορές των μισθωτών – Πλεονέκτημα – Προσδιορισμός του υπόχρεου επιστροφής»

Στην υπόθεση C-212/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία) με απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Μαρτίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation

κατά

Compagnie des pêches de Saint-Malo,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, P. G. Xuereb (εισηγητή) και T. von Danwitz, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Νοεμβρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Compagnie des pêches de Saint-Malo, εκπροσωπούμενη από τους F.-H. Briard και B. de Dreuzy, avocats, καθώς και από την A. Bodmer,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. de Moustier και τον P. Dodeller

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον V. Bottka και την C. Georgieva-Kecsmar,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Μαρτίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της αποφάσεως 2005/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 2004, σχετικά με ορισμένα μέτρα ενισχύσεων που η Γαλλία έθεσε σε εφαρμογή υπέρ των υδατοκαλλιεργητών και των αλιέων (ΕΕ 2005, L 74, σ. 49, στο εξής: επίδικη απόφαση).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation (Υπουργού Γεωργίας και Τροφίμων, Γαλλία) και της Compagnie des pêches de Saint-Malo, σχετικά με βεβαίωση οφειλής εκδοθείσα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που η εταιρία αυτή είχε λάβει κατ' εφαρμογήν των εθνικών μέτρων τα οποία αφορούσε η επίδικη απόφαση.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 17, 18, 20, 55, 56, 98 και 99 της επίδικης αποφάσεως έχουν ως εξής:

«(17) Ο υπουργός Γεωργίας και Αλιείας αποφάσισε, με δύο εγκυκλίους, από ημερομηνία 15 Απριλίου 2000 η μια και 13 Ιουλίου 2000 η άλλη, να χορηγήσει στο σύνολο των επιχειρήσεων του τομέα το ευεργέτημα της ελάφρυνσης κατά 50 % των κοινωνικών εισφορών, και τούτο για το διάστημα από τις 15 Απριλίου έως τις 15 Ιουλίου 2000 για τους υδατοκαλλιεργητές και από τις 15 Απριλίου έως τις 15 Οκτωβρίου 2000 για τους αλιείς.

(18) Η ελάφρυνση αυτή αφορούσε τις εισφορές εργοδοτών και μισθωτών και εφαρμόστηκε στο σύνολο των αλιέων και των υδατοκαλλιεργητών της μητροπολιτικής Γαλλίας και των υπερπόντιων διαμερισμάτων της.

[…]

(20) Όσον αφορά τις καταβαλλόμενες στο ENIM εισφορές, το ποσοστό μείωσης ανερχόταν στο 50 %, τόσο για τις εισφορές μισθωτών όσο και για τις εργοδοτικές εισφορές. […]

[…]

(55) Τα διάφορα μέτρα που αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας απόφασης (ελαφρύνσεις των κοινωνικών εισφορών και χρηματοπιστωτικών βαρών, απαλλαγή από το ανταποδοτικό τέλος), αποτελούν μέτρα τα οποία παρέχουν ορισμένο πλεονέκτημα σε επιχειρήσεις που ασκούν συγκεκριμένη δραστηριότητα, στις επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειας και αλιείας. Πράγματι, οι επιχειρήσεις αυτές απαλλάσσονται από ορισμένα οικονομικά βάρη τα οποία κανονικά θα όφειλαν να φέρουν.

(56) Τα μέτρα αυτά συνεπάγονται απώλεια πόρων για το Δημόσιο, είτε άμεσα (ελάφρυνση των χρηματοπιστωτικών βαρών και απαλλαγή από ανταποδοτικά τέλη), είτε έμμεσα, στο μέτρο που το κράτος οφείλει να καλύψει τις απώλειες του οργανισμού είσπραξης των κοινωνικών εισφορών. Υφίστανται συνεπώς κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της [ΕΚ (νυν άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ)].

[…]

(98) Η Επιτροπή […] εκτιμά ότι η γενική ελάφρυνση των κοινωνικών εισφορών υπέρ των αλιέων, κατά το διάστημα από τις 15 Απριλίου έως τις 15 Οκτωβρίου, δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο β', της [ΕΚ (νυν άρθρο 107, παράγραφος 2, σημείο β', ΣΛΕΕ)].

(99) Ως ενίσχυση στη λειτουργία, που έχει χορηγηθεί για το σύνολο των επιχειρήσεων αλιείας χωρίς να απαιτείται εκ μέρους τους η οποιαδήποτε υποχρέωση, αυτό το μέτρο ενισχύσεως είναι ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά δυνάμει του σημείου 1.2 τέταρτο εδάφιο τρίτη περίπτωση των κατευθυντηρίων γραμμών [για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, που θεσπίστηκαν το 1997].

[…]»

4 Το άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής ορίζει τα εξής:

«Το μέτρο ενισχύσεως που έθεσε σε εφαρμογή η Γαλλία υπέρ των αλιέων, υπό τη μορφή ελάφρυνσης των κοινωνικών εισφορών για το διάστημα από τις 15 Απριλίου έως τις 15 Οκτωβρίου 2000 είναι ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά.»

5 Κατά το άρθρο 4 της εν λόγω αποφάσεως:

«1. Η Γαλλία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να ανακτήσει από τους δικαιούχους τις ενισχύσεις που αναφέρονται [στο άρθρο 3] και έχουν ήδη παράνομα τεθεί στη διάθεσή τους.

2. Η ανάκτηση γίνεται αμελλητί σύμφωνα με τις διαδικασίες του εθνικού δικαίου, εφόσον επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. Οι ενισχύσεις που θα ανακτηθούν συμπεριλαμβάνουν τους τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων, μέχρι την ημερομηνία της ανάκτησης. […]»

Το γαλλικό δίκαιο

6 Το άρθρο L. 741-9 του code rural et de la pêche maritime (γαλλικού κώδικα γεωργίας και θαλάσσιας αλιείας), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης, προέβλεπε τα εξής:

«Οι πόροι των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των μισθωτών του γεωργικού τομέα αποτελούνται:

I.- Για την ασφάλιση ασθενείας, μητρότητας, αναπηρίας και θανάτου:

1° Από εισφορά:

a) επί των αμοιβών ή των αποδοχών που λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι, η οποία βαρύνει τους εργοδότες και τους ασφαλισμένους·

b) επί των συνταξιοδοτικών παροχών, είτε χρηματοδοτήθηκαν εν όλω ή εν μέρει από εισφορές του εργοδότη είτε είχαν ως αποτέλεσμα την εξαγορά εισφορών, εξαιρουμένων των επιδοτήσεων ή προσαυξήσεων λόγω τέκνων, πλην των πρόσθετων συντάξιμων ετών, η οποία βαρύνει τους δικαιούχους·

c) επί των επιδομάτων και των υποκατάστατων εισοδημάτων που μνημονεύονται στο άρθρο L. 131-2 του κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως, η οποία βαρύνει τους δικαιούχους·

2° Από κλάσμα του προϊόντος των κοινωνικών εισφορών που μνημονεύονται στα άρθρα L. 136-1, L. 136-6, L. 136-7, L. 136-7-1 του κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως.

II.- Για την ασφάλιση γήρατος, από εισφορά:

a) επί των αμοιβών ή των αποδοχών που λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι μέχρι ενός ανώτατου ορίου, η οποία βαρύνει τους εργοδότες και τους ασφαλισμένους·

b) επί του συνόλου των αμοιβών ή των αποδοχών που λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι, η οποία βαρύνει τους εργοδότες·

III.- Για την ασφάλιση χηρείας, από εισφορά επί των αμοιβών ή των αποδοχών που λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι, η οποία βαρύνει τους εν λόγω ασφαλισμένους.»

7 Το άρθρο 4 του décret du 17 juin 1938, relatif à la réorganisation et à l'unification du régime d'assurance des marins (διατάγματος της 17ης Ιουνίου 1938, για την αναδιοργάνωση και την ενοποίηση του συστήματος ασφάλισης των ναυτικών), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, προέβλεπε τα εξής:

«Εκτός από την περίπτωση τραυματισμένου ή ασθενούς ναυτικού την οποία αναλαμβάνει ο εφοπλιστής ή το γενικό ασφαλιστικό ταμείο, η υπαγωγή στο γενικό ασφαλιστικό ταμείο συνεπάγεται την καταβολή προσωπικής εισφοράς και εργοδοτικής εισφοράς υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων L. 41 και L. 42 του κώδικα συντάξεων γήρατος των ναυτικών.

Όταν ο χρόνος υπηρεσίας λαμβάνεται υπόψη μόνον εν μέρει για τη σύνταξη γήρατος από το ταμείο συντάξεων ναυτικών, οι εισφορές και οι συνδρομές εξακολουθούν να οφείλονται στο γενικό ασφαλιστικό ταμείο για το σύνολο της επίμαχης περιόδου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

8 Η Γαλλική Δημοκρατία, λόγω, αφενός, της ρύπανσης από υδρογονάνθρακες η οποία προκλήθηκε από το ναυάγιο του πλοίου Erika στον κόλπο της Γασκόνης στις 12 Δεκεμβρίου 1999 και, αφετέρου, των σημαντικών ζημιών που προκάλεσε στο νότιο ήμισυ της Γαλλίας η ισχυρή θύελλα της 27ης και 28ης Δεκεμβρίου 1999, θέσπισε σύστημα αποζημιώσεως υπέρ των αλιέων και των υδατοκαλλιεργητών, προκειμένου να αποκαταστήσει τις ζημίες τους.

9 Αρχικώς προβλέφθηκαν διάφορα μέτρα αποζημιώσεως υπέρ των αλιέων και των υδατοκαλλιεργητών των έξι διαμερισμάτων της Γαλλίας που βρίσκονται στην ακτή του Ατλαντικού και επλήγησαν άμεσα από τα γεγονότα αυτά, δηλαδή των διαμερισμάτων από το Finistère έως τη Gironde.

10 Με δύο εγκυκλίους, της 15ης Απριλίου και της 13ης Ιουλίου 2000, η Γαλλική Δημοκρατία έλαβε διάφορα συμπληρωματικά μέτρα, τα οποία συνίσταντο, μεταξύ άλλων, στην ελάφρυνση κατά 50 % όλων των επιχειρήσεων του συγκεκριμένου τομέα από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, όσον αφορά τους μεν υδατοκαλλιεργητές για την περίοδο μεταξύ 15 Απριλίου και 15 Ιουλίου 2000, τους δε αλιείς για την περίοδο μεταξύ 15 Απριλίου και 15 Οκτωβρίου 2000. Η ελάφρυνση αυτή αφορούσε τόσο τις εργοδοτικές εισφορές όσο και τις εισφορές των μισθωτών και εφαρμόστηκε στο σύνολο των αλιέων και των υδατοκαλλιεργητών της μητροπολιτικής Γαλλίας και των υπερπόντιων διαμερισμάτων.

11 Οι γαλλικές αρχές έθεσαν αμέσως σε εφαρμογή τα διάφορα αυτά μέτρα, τα κοινοποίησαν όμως στην Επιτροπή με έγγραφο της 21ης Ιουνίου 2000.

12 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή χαρακτήρισε ορισμένα από τα μέτρα αυτά, ιδίως τα σχετικά με τις ελαφρύνσεις των κοινωνικών εισφορών των αλιέων, ως κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και διέταξε την άμεση ανάκτηση των ποσών που αντιστοιχούσαν στις εν λόγω ελαφρύνσεις. Ούτε η Γαλλική Δημοκρατία ούτε κάποιος από τους δικαιούχους των μέτρων προσέβαλαν τη νομιμότητα της αποφάσεως αυτής με προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

13 Κατόπιν της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή και οι γαλλικές αρχές είχαν εκτεταμένη αλληλογραφία, στο πλαίσιο της οποίας οι εθνικές αρχές κάλεσαν, αρχικώς, την Επιτροπή να επανεξετάσει τη θέση της και, στη συνέχεια, της γνωστοποίησαν ότι, σύμφωνα με μελέτη που αφορούσε τις επιχειρήσεις από τις οποίες έπρεπε να ανακτηθούν οι επίμαχες ενισχύσεις, ορισμένες από αυτές δεν υφίσταντο πλέον, ενώ άλλες αντιμετώπιζαν σημαντικές δυσκολίες από οικονομικής απόψεως.

14 Στις 23 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν είχε ακόμη εκτελέσει την επίδικη απόφαση, άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή λόγω παραβάσεως, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2011, Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-549/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:672).

15 Με την ως άνω απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείποντας να εκτελέσει την επίδικη απόφαση εντός της ταχθείσας προθεσμίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από το άρθρο 288, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και από το άρθρο 4 της αποφάσεως εκείνης. Εξάλλου, απαντώντας με τις σκέψεις 42 και 43 της αποφάσεώς του στο επιχείρημα της Γαλλικής Δημοκρατίας, το οποίο είχε εκτεθεί στη σκέψη 23 της ίδιας αποφάσεως, ότι, «[…] δεδομένου ότι τα ποσά που αντιστοιχούν στις ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών έχουν καταβληθεί από τις επιχειρήσεις στους αρμόδιους οργανισμούς για λογαριασμό των μισθωτών, οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν υπείχαν υποχρέωση να τα επιστρέψουν», το Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι το επιχείρημα αυτό ισοδυναμούσε στην πραγματικότητα με αμφισβήτηση της εκτίμησης την οποία διατύπωσε η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση ως προς τη φύση της ελάφρυνσης των κοινωνικών εισφορών, τόσο των εργοδοτικών όσο και εκείνων των μισθωτών, «ως κρατικής ενίσχυσης» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και, αφετέρου, ότι δεν ήταν αρμόδιο, στο πλαίσιο μιας τέτοιας προσφυγής λόγω παραβάσεως, να λάβει θέση επί της νομιμότητας της επίδικης αποφάσεως.

16 Κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως της 20ής Οκτωβρίου 2011, Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-549/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:672), η Επιτροπή, με έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 2012, ζήτησε από τη Γαλλική Δημοκρατία να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία ανακτήσεως των οικείων ενισχύσεων από τις δικαιούχους επιχειρήσεις προκειμένου να εισπράξει και τα ποσά που αντιστοιχούσαν στις ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών, η δε Γαλλική Δημοκρατία επιβεβαίωσε ότι έλαβε γνώση με έγγραφο της 7ης Φεβρουαρίου 2013.

17 Κατ' εφαρμογήν του αιτήματος αυτού, ο περιφερειακός διευθυντής δημοσίων οικονομικών της Βρετάνης (Γαλλία) εξέδωσε, στις 22 Φεβρουαρίου 2013, βεβαίωση οφειλής κατά της Compagnie des pêches de Saint-Malo, για ποσό αντίστοιχο με την ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών της οποίας φέρεται να έτυχε η εταιρία αυτή κατά το διάστημα από τις 15 Απριλίου έως τις 15 Οκτωβρίου 2000, δηλαδή για ποσό 84 550,08 ευρώ, πλέον τόκων υπερημερίας.

18 Η εταιρία αυτή προσέβαλε τη βεβαίωση οφειλής ενώπιον του tribunal administratif de Rennes (διοικητικού πρωτοδικείου Rennes, Γαλλία), το οποίο την ακύρωσε με απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015. Η έφεση που άσκησε ο αρμόδιος επί θεμάτων διεθνών σχέσεων για το κλίμα Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Θάλασσας (Γαλλία) απορρίφθηκε από το cour administrative d'appel de Nantes (διοικητικό εφετείο Νάντης, Γαλλία), με απόφαση της 14ης Απριλίου 2017. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκε ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) αναίρεση, στις 14 Ιουνίου 2017, από τον Υπουργό Γεωργίας και Τροφίμων, στο πλαίσιο της οποίας ο υπουργός υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, αφενός, υπέπεσε σε πλάνη

περί το δίκαιο κρίνοντας ότι οι επίμαχες ελαφρύνσεις από τις εισφορές των μισθωτών δεν είχαν ωφελήσει τις αλιευτικές επιχειρήσεις μολονότι είχαν χαρακτηριστεί από την Επιτροπή ως κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, και, αφετέρου, ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο παραμόρφωσε το περιεχόμενο της δικογραφίας που είχε υποβληθεί ενώπιόν του, κρίνοντας ότι από την αποδεικτική διαδικασία προέκυψε ότι η μείωση των εισφορών των μισθωτών είχε αυτομάτως ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το ποσό του καθαρού μισθού ο οποίος καταβαλλόταν στους συγκεκριμένους μισθωτούς.

19 Από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), αφού απέρριψε κατ' αρχάς τους πρώτους λόγους τους οποίους είχε προβάλει η Compagnie des pêches de Saint-Malo υποστηρίζοντας κατ' ουσίαν ότι η επίδικη βεβαίωση οφειλής δεν ήταν σύμφωνη με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης ως προς την αιτιολογία και αντέβαινε στις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ασφάλειας δικαίου και της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας, εν συνεχεία απέρριψε το αίτημα της εταιρίας αυτής να υποβληθεί στο Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος της επίδικης αποφάσεως. Το αιτούν δικαστήριο, στηριζόμενο στις αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), της 19ης Οκτωβρίου 2000, Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής (C-15/98 και C-105/99, EU:C:2000:570), και της 25ης Ιουλίου 2018, Georgsmarienhütte κ.λπ. (C-135/16, EU:C:2018:582), έκρινε ειδικότερα ότι η επίδικη απόφαση αφορούσε την εν λόγω εταιρία άμεσα και ατομικά, κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, ως πραγματική δικαιούχο ατομικών ενισχύσεων των οποίων η μεν χορήγηση έγινε στο πλαίσιο καθεστώτος ενισχύσεων, η δε ανάκτηση διατάχθηκε από την Επιτροπή, καθώς και ότι, εφόσον η εταιρία δεν προσέβαλε την επίδικη απόφαση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, δεν μπορούσε να αμφισβητήσει το κύρος της στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας κατά των μέτρων που ελήφθησαν από τις εθνικές αρχές για την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής.

20 Όσον αφορά τον τελευταίο λόγο τον οποίο προέβαλε η Compagnie des pêches de Saint-Malo, υποστηρίζοντας κατ' ουσίαν ότι η επίδικη απόφαση συνεπάγεται μόνο την ανάκτηση των ποσών που αντιστοιχούν στις ελαφρύνσεις των εργοδοτικών εισφορών, εξαιρουμένων των σχετικών με τις εισφορές των μισθωτών, αφού τα ποσά αυτά πρέπει, κατά την άποψή της, να ανακτηθούν από τους μισθωτούς των επιχειρήσεων αλιείας, οι οποίοι ήταν οι μόνοι πραγματικοί δικαιούχοι τους, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) παρατήρησε εισαγωγικά, ότι, μολονότι στην αιτιολογική σκέψη 18 της επίδικης αποφάσεως, όπου περιγράφονται τα οικεία εθνικά μέτρα, αναφέρεται ότι η επίμαχη ελάφρυνση αφορούσε τόσο τις εργοδοτικές εισφορές όσο και τις εισφορές των μισθωτών, στην υπόλοιπη απόφαση γινόταν μνεία μόνο σε «κοινωνικές εισφορές», χωρίς να διευκρινίζεται ρητώς αν οι ελαφρύνσεις εισφορών των οποίων διατάχθηκε η ανάκτηση περιελάμβαναν και τις εισφορές των μισθωτών. Το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) προσέθεσε εξάλλου, ότι, δυνάμει των εθνικών διατάξεων που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 6 και 7 της παρούσας αποφάσεως, οι εργοδοτικές εισφορές που καταβάλλονταν στο σύστημα ασφάλισης των μισθωτών του γεωργικού τομέα και στο σύστημα ασφάλισης των ναυτικών οφείλονταν από τις αλιευτικές επιχειρήσεις, υπό την ιδιότητά τους ως εργοδοτών, ενώ οι εισφορές των μισθωτών οφείλονταν από τους ίδιους τους μισθωτούς. Οι εισφορές των μισθωτών δεν βαρύνουν τις αλιευτικές επιχειρήσεις, οι οποίες απλώς τις παρακρατούν από τις αμοιβές των μισθωτών τους, σε κάθε εκκαθαριστικό σημείωμα αποδοχών. Επομένως, οι ελαφρύνσεις στις εισφορές των μισθωτών μετακυλίονται στους μισθωτούς, οι οποίοι είναι οι άμεσοι δικαιούχοι τους, εφόσον λαμβάνουν καθαρό μισθό προσαυξημένο κατά το ποσό που αντιστοιχεί στις ελαφρύνσεις των εισφορών αυτών.

21 Κατά το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), η απάντηση στον τελευταίο αυτό λόγο που προέβαλε η Compagnie des pêches de Saint-Malo εξαρτάται από το αν η επίδικη απόφαση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κηρύσσει ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά μόνο τις ελαφρύνσεις των εργοδοτικών εισφορών, στο μέτρο που οι ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών δεν ωφελούν άμεσα τις αλιευτικές επιχειρήσεις και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, ή αν, αντιθέτως, έχει την έννοια ότι το ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά αφορά και το δεύτερο είδος ελαφρύνσεων. Αν ισχύει το δεύτερο, τίθεται επιπλέον το ζήτημα του αν οι

αλιευτικές επιχειρήσεις, στο προσωπικό των οποίων ανήκουν οι μισθωτοί που είναι δικαιούχοι των ελαφρύνσεων υπέρ των μισθωτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι ωφελήθηκαν για το σύνολο των ελαφρύνσεων αυτών ή μόνο για ένα μέρος τους. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ως προς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αξιολογηθεί αυτό το μέρος των ελαφρύνσεων. Τίθεται επίσης το ζήτημα αν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται η διαταγή ανακτήσεως οφείλει να υποχρεώσει τους μισθωτούς να επιστρέψουν το μέρος της ενίσχυσης από το οποίο ωφελήθηκαν.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει η [επίδικη] απόφαση να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κηρύσσει ασύμβατες με την κοινή αγορά μόνον τις ελαφρύνσεις των εργοδοτικών εισφορών, για τον λόγο ότι οι ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών δεν ωφελούν τις επιχειρήσεις και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 [ΣΛΕΕ], ή υπό την έννοια ότι κηρύσσει ασύμβατες επίσης τις ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών;

2) Στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει ότι η [επίδικη] απόφαση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κηρύσσει ασύμβατες επίσης τις ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών, πρέπει η επιχείρηση να θεωρηθεί ότι έχει ωφεληθεί από το σύνολο των εν λόγω ελαφρύνσεων ή μόνον από ένα μέρος τους; Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πώς πρέπει να υπολογιστεί το μέρος αυτό; Υποχρεούται το κράτος μέλος να διατάξει την επιστροφή από τους περί ων πρόκειται μισθωτούς του συνόλου ή μέρους της ενισχύσεως από την οποία ωφελήθηκαν;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

23 Η Επιτροπή, στηριζόμενη στις αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90) και της 25ης Ιουλίου 2018, Georgsmarienhütte κ.λπ. (C-135/16, EU:C:2018:582), προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Κατ' αυτήν, τα δύο ερωτήματα που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), μολονότι διατυπώθηκαν ως ερμηνευτικά ερωτήματα, αποσκοπούν στην πραγματικότητα στην αμφισβήτηση του κύρους της επίδικης αποφάσεως καθόσον οι επίμαχες στην κύρια δίκη ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών χαρακτηρίστηκαν, με την απόφαση αυτή, ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και διατάχθηκε η ανάκτηση των ποσών που αντιστοιχούσαν στις ελαφρύνσεις αυτές. Ο ως άνω χαρακτηρισμός των προδικαστικών ερωτημάτων ενισχύεται, κατά την Επιτροπή, τόσο από τον σκοπό και το ίδιο το νόημα των ερωτημάτων που διατυπώθηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο όσο και από το πλαίσιο εντός του οποίου υποβλήθηκαν τα προδικαστικά ερωτήματα, δηλαδή σε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον εθνικού δικαστηρίου στο πλαίσιο της οποίας η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης αμφισβήτησε το κύρος της επίδικης αποφάσεως.

24 Κατά την Επιτροπή, μια συσταλτική ερμηνεία της επίδικης αποφάσεως υπό την έννοια ότι το αίτημα ανακτήσεως αφορά μόνον τα ποσά τα οποία αντιστοιχούν στις ελαφρύνσεις των εργοδοτικών εισφορών, εξαιρουμένων των σχετικών με τις εισφορές των μισθωτών, θα ισοδυναμούσε κατ' ουσίαν με αναγνώριση στην Compagnie des pêches de Saint-Malo της δυνατότητας να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποφάσεως αυτής μέσω προδικαστικού ερωτήματος που φέρεται να αφορά την ερμηνεία της εν λόγω αποφάσεως. Όμως, μια τέτοια δυνατότητα αποκλείεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία μνημονεύθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, από τη στιγμή που η εταιρία αυτή δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως, βάσει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατά της επίδικης αποφάσεως, μολονότι, υπό την ιδιότητά της ως δικαιούχου κρατικών ενισχύσεων που κρίθηκαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, «αναμφίβολα νομιμοποιούνταν» να την προσβάλει. Επομένως, ελλείψει εμπρόθεσμης ασκήσεως του ενδίκου αυτού βοηθήματος, η εν λόγω εταιρία δεν μπορεί να αμφισβητήσει το κύρος της ίδιας αποφάσεως στο πλαίσιο προσφυγής κατά των εθνικών μέτρων εκτέλεσής της.

25 Συναφώς πρέπει να τονιστεί, αφενός, ότι, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 22 των προτάσεών του, ανεξαρτήτως του περιεχομένου του πρώτου ερωτήματος που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, το δεύτερο ερώτημα σαφώς περιέχει αίτημα ερμηνείας. Επομένως, μολονότι το γεγονός ότι η Compagnie des pêches de Saint-Malo δεν αμφισβήτησε τη νομιμότητα της επίδικης αποφάσεως με προσφυγή ακυρώσεως μπορεί ενδεχομένως να έχει συνέπειες επί του παραδεκτού του πρώτου ερωτήματος, δεν μπορεί ωστόσο, εν πάση περιπτώσει, να επισύρει το απαράδεκτο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο σύνολό της (πρβλ. απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2011, Bolton Alimentari, C-494/09, EU:C:2011:87, σκέψη 21).

26 Αφετέρου, όσον αφορά το παραδεκτό του πρώτου ερωτήματος, διαπιστώνεται ότι, μολονότι πρόθεση του αιτούντος δικαστηρίου φαίνεται να ήταν να περιοριστεί σε αίτημα ερμηνείας, προκειμένου να κρίνει αν η διαταγή ανάκτησης την οποία εξέδωσε η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση αφορά όχι μόνον τα ποσά που αντιστοιχούν στις ελαφρύνσεις των εργοδοτικών εισφορών, αλλά και τα ποσά που αντιστοιχούν στις ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών, από την ίδια τη διατύπωση του ερωτήματος αυτού συνάγεται επίσης ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της εκτιμήσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση, δηλαδή ότι η ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών συνιστά «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τίθεται, εμμέσως, ζήτημα εκτιμήσεως του κύρους της επίδικης αποφάσεως.

27 Επισημαίνεται επ' αυτού ότι, μολονότι στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου για την εφαρμογή του άρθρου 267 ΣΛΕΕ εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να αποφασίζουν κατά πόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα είναι λυσιτελή, το Δικαστήριο παραμένει εντούτοις το μόνο αρμόδιο να συναγάγει από το σύνολο των στοιχείων που του παρέχει το αιτούν δικαστήριο εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς, χρήζουν ερμηνείας ή εκτιμήσεως του κύρους (πρβλ. απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1980, Roquette Frères, 145/79, EU:C:1980:234, σκέψη 7).

28 Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 25 έως 31 των προτάσεών του, από τη νομολογία προκύπτει ότι οι αμφιβολίες που τυχόν εκφράζει το αιτούν δικαστήριο όσον αφορά το κύρος πράξεως της Ένωσης ή ακόμη το γεγονός ότι τέθηκε τέτοιο ζήτημα στη διαφορά της κύριας δίκης αποτελούν στοιχεία τα οποία το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς του ως προς το κατά πόσο πρέπει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το ζήτημα του κύρους πράξεως για την οποία, τυπικώς, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε μόνο την ερμηνεία της (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 1989, Paris, C-204/88, EU:C:1989:643, σκέψη 8, της 11ης Ιουνίου 2009, Hans & Christophorus Oymanns, C-300/07, EU:C:2009:358, σκέψεις 46 και 47, της 6ης Οκτωβρίου 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, σκέψη 67, καθώς και της 16ης Ιουλίου 2020, Facebook Ireland και Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, σκέψεις 159 έως 161).

29 Εν προκειμένω διαπιστώνεται, αφενός, ότι, όπως συνάγεται από την απόφαση περί παραπομπής και από τη δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου, η Compagnie des pêches de Saint-Malo, με την προσφυγή την οποία άσκησε ενώπιον του πρωτοβάθμιου εθνικού δικαστηρίου, αμφισβήτησε ευθέως το κύρος της επίδικης αποφάσεως, στον βαθμό που, με την απόφαση αυτή, η ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών είχε χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά. Αφετέρου, το δικαστήριο αυτό εξέφρασε τις δικές του αμφιβολίες ως προς το κύρος της επίδικης αποφάσεως, υπογραμμίζοντας, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 20 και 21 της παρούσας αποφάσεως, ότι η ελάφρυνση των μισθωτών, εφόσον δεν παρείχε άμεσο όφελος στις αλιευτικές επιχειρήσεις, δεν ήταν δυνατόν να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 ΣΛΕΕ.

30 Επίσης, μολονότι τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν τυπικώς την ερμηνεία της επίδικης αποφάσεως, επιβάλλεται να εξεταστεί και το κύρος της αποφάσεως αυτής προκειμένου να δοθεί πλήρης απάντηση στο αιτούν δικαστήριο.

31 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ζήτημα κύρους δεν μπορεί να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως στην περίπτωση που η καθής της κύριας δίκης μπορούσε, χωρίς καμία αμφιβολία, να ζητήσει παραδεκτώς την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως (πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, σκέψη 56, της 8ης Ιουλίου 2010, Afton Chemical, C-343/09, EU:C:2010:419, σκέψεις 19 έως 25, καθώς και της 25ης Ιουλίου 2018, Georgsmarienhütte κ.λπ., C-135/16, EU:C:2018:582, σκέψη 37).

32 Ως προς το σημείο αυτό πρέπει όμως να γίνει δεκτό ότι, εν προκειμένω, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο η Compagnie des pêches de Saint Malo θα μπορούσε να προσβάλει την επίδικη απόφαση ασκώντας προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, δεν ήταν βέβαιο ότι είχε έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή κατά του μέρους της αποφάσεως αυτής που αφορά τις εισφορές των μισθωτών, ιδίως εφόσον, όπως καθίσταται σαφές από τη δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου, οι εισφορές αυτές δεν βάρυναν τις αλιευτικές επιχειρήσεις, υπό την ιδιότητά τους ως εργοδοτών, αλλά τους μισθωτούς, δεδομένου ότι αυτοί ήταν οι πραγματικοί δικαιούχοι των ελαφρύνσεων από τις εν λόγω εισφορές.

33 Εξάλλου, δεδομένου ότι, όπως υπογραμμίστηκε στις σκέψεις 16 και 17 της παρούσας αποφάσεως, μόνον αφότου δημοσιεύθηκε η απόφαση 20ής Οκτωβρίου 2011, Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-549/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:672), ενημερώθηκε δεόντως η Compagnie des pêches de Saint-Malo για το ότι η διαταγή ανάκτησης την οποία εξέδωσε η Επιτροπή αφορούσε και τα ποσά που αντιστοιχούσαν στις ελαφρύνσεις των εισφορών των μισθωτών, η εταιρία αυτή μπορούσε κάλλιστα να θεωρεί, πριν από τη λήξη της προβλεπόμενης από το άρθρο 263 ΣΛΕΕ προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, ότι δεν είχε έννομο συμφέρον να προσβάλει την επίδικη απόφαση προκειμένου να αντιταχθεί στην ανάκτηση των ποσών αυτών. Εξάλλου, ακόμη και στην περίπτωση που θα είχε ασκηθεί προσφυγή κατά της επίδικης αποφάσεως, δεν αποκλείεται το Γενικό Δικαστήριο να εξέταζε αυτεπαγγέλτως, για τους ίδιους αυτούς λόγους, καθώς και για τους λόγους τους οποίους εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 49 των προτάσεών του, την έλλειψη εννόμου συμφέροντος της εν λόγω εταιρίας.

34 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά πάγια νομολογία, το έννομο συμφέρον, το οποίο πρέπει να είναι γεγενημένο και ενεστώς, αποτελεί επίσης προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, ACEA κατά Επιτροπής, C-319/09 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:857, σκέψη 67 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και η έλλειψή του συνιστά λόγο απαραδέκτου δημοσίας τάξεως που μπορεί να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο (πρβλ. διάταξη της 7ης Οκτωβρίου 1987, d. M. κατά Συμβουλίου και CES, 108/86, EU:C:1987:426, σκέψη 10).

35 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν είναι πρόδηλο ότι η προσφυγή ακυρώσεως που θα ασκούσε η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης θα ήταν παραδεκτή.

36 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή στο σύνολό της.

Επί του κύρους της επίδικης αποφάσεως καθόσον χαρακτηρίζει την ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά

37 Εισαγωγικά επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 42 της αποφάσεως της 20ής Οκτωβρίου 2011, Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-549/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:672), η Επιτροπή, με την επίδικη απόφαση, χαρακτήρισε την ελάφρυνση των κοινωνικών εισφορών, τόσο των εργοδοτών όσο και των μισθωτών, ως «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, μολονότι στο άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής η Επιτροπή αναφέρθηκε απλώς σε ελαφρύνσεις των «κοινωνικών εισφορών», από τις αιτιολογικές σκέψεις 18 και 20 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι η έννοια των «κοινωνικών εισφορών» κάλυπτε τόσο τις εργοδοτικές εισφορές όσο και τις εισφορές των μισθωτών.

38 Κατά πάγια νομολογία, για τον χαρακτηρισμό μέτρου ως «κρατικής ενίσχυσης» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ απαιτείται να πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για κρατική παρέμβαση ή παρέμβαση μέσω κρατικών πόρων. Δεύτερον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Τρίτον, πρέπει να χορηγεί ένα επιλεκτικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο της. Τέταρτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Azienda Napoletana Mobilità, C-659/17, EU:C:2019:633, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Όσον αφορά την προϋπόθεση ότι το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης μέτρο πρέπει να ισοδυναμεί με χορήγηση πλεονεκτήματος στον δικαιούχο του, από πάγια επίσης νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ως ενισχύσεις χαρακτηρίζονται οι παρεμβάσεις οι οποίες, υπό οποιαδήποτε μορφή, δύνανται να ευνοήσουν, άμεσα ή έμμεσα, επιχειρήσεις ή οι οποίες πρέπει να θεωρηθούν ως οικονομικό πλεονέκτημα που δεν θα μπορούσε να αποκομίσει η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς (πρβλ. απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, σκέψεις 83 και 84 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40 Υπενθυμίζεται επίσης ότι η έννοια της ενισχύσεως περιλαμβάνει τα πλεονεκτήματα τα οποία παρέχονται από τις δημόσιες αρχές και, υπό διάφορες μορφές, ελαφρύνουν τις συνήθεις επιβαρύνσεις του προϋπολογισμού μιας επιχειρήσεως. Επομένως, η μερική ελάφρυνση των κοινωνικών εισφορών των επιχειρήσεων ενός συγκεκριμένου βιομηχανικού κλάδου συνιστά ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, αν το μέτρο αυτό αποβλέπει στο να απαλλάξει εν μέρει τις επιχειρήσεις αυτές από τις οικονομικές επιβαρύνσεις που απορρέουν από την κανονική εφαρμογή του γενικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, χωρίς αυτή η απαλλαγή να δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του εν λόγω συστήματος (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-251/97, EU:C:1999:480, σκέψεις 35 και 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

41 Το Δικαστήριο έχει εξάλλου υπογραμμίσει ότι ο κοινωνικός χαρακτήρας των κρατικών παρεμβάσεων δεν αρκεί για να αποκλειστεί άνευ ετέρου ο χαρακτηρισμός τους ως «ενισχύσεων», κατά την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-251/97, EU:C:1999:480, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), δεδομένου ότι η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού δεν διακρίνει ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς των κρατικών παρεμβάσεων, αλλά τις ορίζει με γνώμονα τα αποτελέσματά τους (πρβλ. απόφαση της 9ης Ιουνίου 2011, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, EU:C:2011:368, σκέψη 94 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

42 Εν προκειμένω, όσον αφορά τις ελαφρύνσεις τις οποίες χορήγησε η Γαλλική Δημοκρατία υπέρ των αλιέων όσον αφορά τις εισφορές των μισθωτών για την περίοδο από 15 Απριλίου έως 15 Οκτωβρίου 2000, δεν αμφισβητείται ότι οι εισφορές αυτές δεν βαρύνουν τις αλιευτικές επιχειρήσεις, υπό την ιδιότητά τους ως εργοδοτών, αλλά βαρύνουν τους μισθωτούς, δεδομένου ότι αυτοί είναι οι πραγματικοί δικαιούχοι των ελαφρύνσεων. Συγκεκριμένα, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, δυνάμει των εφαρμοστέων εθνικών διατάξεων που παρατέθηκαν στις σκέψεις 6 και 7 της παρούσας αποφάσεως, οι επιχειρήσεις, ως εργοδότες, υποχρεούνται απλώς να παρακρατούν τις εν λόγω εισφορές επί των αμοιβών των μισθωτών τους, σε κάθε εκκαθαριστικό σημείωμα πληρωμής, προκειμένου να τις καταβάλλουν στους αρμόδιους οργανισμούς κοινωνικής ασφαλίσεως.

43 Τα ποσά που παρακρατεί μια αλιευτική επιχείρηση, όπως η αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης, από τους μισθούς των υπαλλήλων της ως εισφορές μισθωτών πρέπει να αντιστοιχούν ακριβώς στα ποσά που καταβάλλει στους οργανισμούς κοινωνικής ασφαλίσεως εξ ονόματος των μισθωτών της. Επομένως, στον βαθμό που οι αλιευτικές επιχειρήσεις ενεργούν απλώς ως ενδιάμεσοι μεταξύ των υπαλλήλων τους και των ως άνω κοινωνικών οργανισμών και, ως εκ τούτου, το επίμαχο στην κύρια δίκη μέτρο ελάφρυνσης των εισφορών των μισθωτών παραμένει ουδέτερο έναντι των επιχειρήσεων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το επίμαχο μέτρο δεν αφορά επιβαρύνσεις του προϋπολογισμού τους (πρβλ. διάταξη της 22ας Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-530/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:727, σκέψεις 32 έως 34).

44 Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 69 των προτάσεών του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι από το γεγονός και μόνον ότι υφίσταται υποχρέωση καταβολής, στους αρμόδιους οργανισμούς, των ποσών που αντιστοιχούν στις εισφορές των μισθωτών δεν είναι δυνατόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η ελάφρυνση από τις ίδιες αυτές εισφορές παρέχει στις αντίστοιχες επιχειρήσεις άμεσο πλεονέκτημα ισοδύναμο με το ποσό της ελάφρυνσης.

45 Το σκεπτικό αυτό δεν τίθεται εν αμφιβόλω από την επίκληση της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Aer Lingus και Ryanair Designated Activity (C-164/15 P και C-165/15 P, EU:C:2016:990), στην οποία παραπέμπουν τόσο η Γαλλική Κυβέρνηση όσο και η Επιτροπή, καθόσον, όπως παρατήρησε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 68 και 71 έως 74 των προτάσεών του, αντιθέτως προς ό,τι ισχύει στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο είχε κρίνει ότι τα επίμαχα μέτρα στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση εκείνη είχαν αντίκτυπο στον προϋπολογισμό των οικείων αεροπορικών εταιριών.

46 Αντιθέτως, το ως άνω σκεπτικό ενισχύεται από το γεγονός ότι το επίμαχο στην κύρια δίκη μέτρο ελαφρύνσεως των εισφορών των μισθωτών απευθυνόταν αποκλειστικώς στους μισθωτούς των αλιευτικών επιχειρήσεων, οι οποίοι ήταν οι μόνοι πραγματικοί δικαιούχοι τους, καθόσον το μέτρο αυτό ισοδυναμούσε, κατ' ουσίαν, με την επιβολή στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις της υποχρεώσεως να αυξήσουν τον καθαρό μισθό των υπαλλήλων τους κατ' αναλογίαν προς τις εισφορές που κατέβαλλε κανονικά καθένας από αυτούς ως μισθωτός.

47 Πάντως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όπως τόνισε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεών του, το γεγονός ότι η ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών ευνοεί άμεσα τους μισθωτούς των αντίστοιχων επιχειρήσεων και όχι τις ίδιες τις επιχειρήσεις δεν αποκλείει το ενδεχόμενο η ενίσχυση της οποίας άμεσοι δικαιούχοι είναι οι υπάλληλοι μιας επιχείρησης να συνιστά έμμεση ενίσχυση υπέρ της επιχείρησης αυτής (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011, Mediaset κατά Επιτροπής, C-403/10 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:533, σκέψη 81).

48 Ωστόσο, αρκεί να επισημανθεί συναφώς ότι ούτε στην επίδικη απόφαση ούτε στη δικογραφία ενώπιον του Δικαστηρίου υπάρχουν ενδείξεις περί του ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις έλαβαν εμμέσως κρατική ενίσχυση. Εξάλλου, όπως καθίσταται σαφές από την επίδικη απόφαση, ιδίως δε από την αιτιολογική της σκέψη 55, το πλεονέκτημα για το οποίο έκανε εν προκειμένω λόγο η Επιτροπή δεν συνίστατο, για τις επιχειρήσεις αυτές, σε έμμεσο, αλλά σε άμεσο όφελος.

49 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα καταλήγοντας, με την αιτιολογική σκέψη 55 της επίδικης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι οι ελαφρύνσεις των κοινωνικών εισφορών αποτελούσαν, στο σύνολό τους, μέτρα που παρείχαν πλεονέκτημα στις αλιευτικές επιχειρήσεις, καθόσον τις απάλλασσαν από ορισμένες επιβαρύνσεις τις οποίες κανονικά θα όφειλαν να φέρουν.

50 Το σφάλμα αυτό αρκεί για να διαπιστωθεί το ανίσχυρο της επίδικης αποφάσεως, κατά το μέρος της που χαρακτηρίζει την επίμαχη στην κύρια δίκη ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, ενώ δεν πληρούται η προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη πλεονεκτήματος παρασχεθέντος σε επιχείρηση, η οποία είναι απαραίτητη για τον χαρακτηρισμό αυτόν βάσει της νομολογίας που μνημονεύθηκε στις σκέψεις 38 και 39 της παρούσας αποφάσεως.

51 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίδικη απόφαση είναι ανίσχυρη καθόσον χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά την ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών την οποία χορήγησε η Γαλλική Δημοκρατία υπέρ των αλιέων για την περίοδο από 15 Απριλίου έως 15 Οκτωβρίου 2000.

52 Δεδομένου ότι αυτή η διαπίστωση περί του ανίσχυρου της επίδικης αποφάσεως καθιστά περιττή την απάντηση στα δύο προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία της επίδικης αποφάσεως, παρέλκει η απάντηση στα ερωτήματα αυτά.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Η απόφαση 2005/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 2004, σχετικά με ορισμένα μέτρα ενισχύσεων που η Γαλλία έθεσε σε εφαρμογή υπέρ των υδατοκαλλιεργητών και των αλιέων, είναι ανίσχυρη καθόσον χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά την ελάφρυνση των εισφορών των μισθωτών την οποία χορήγησε η Γαλλική Δημοκρατία υπέρ των αλιέων για την περίοδο από 15 Απριλίου έως 15 Οκτωβρίου 2000.

(υπογραφές)